

ΙΣΤΟΡΙΑ

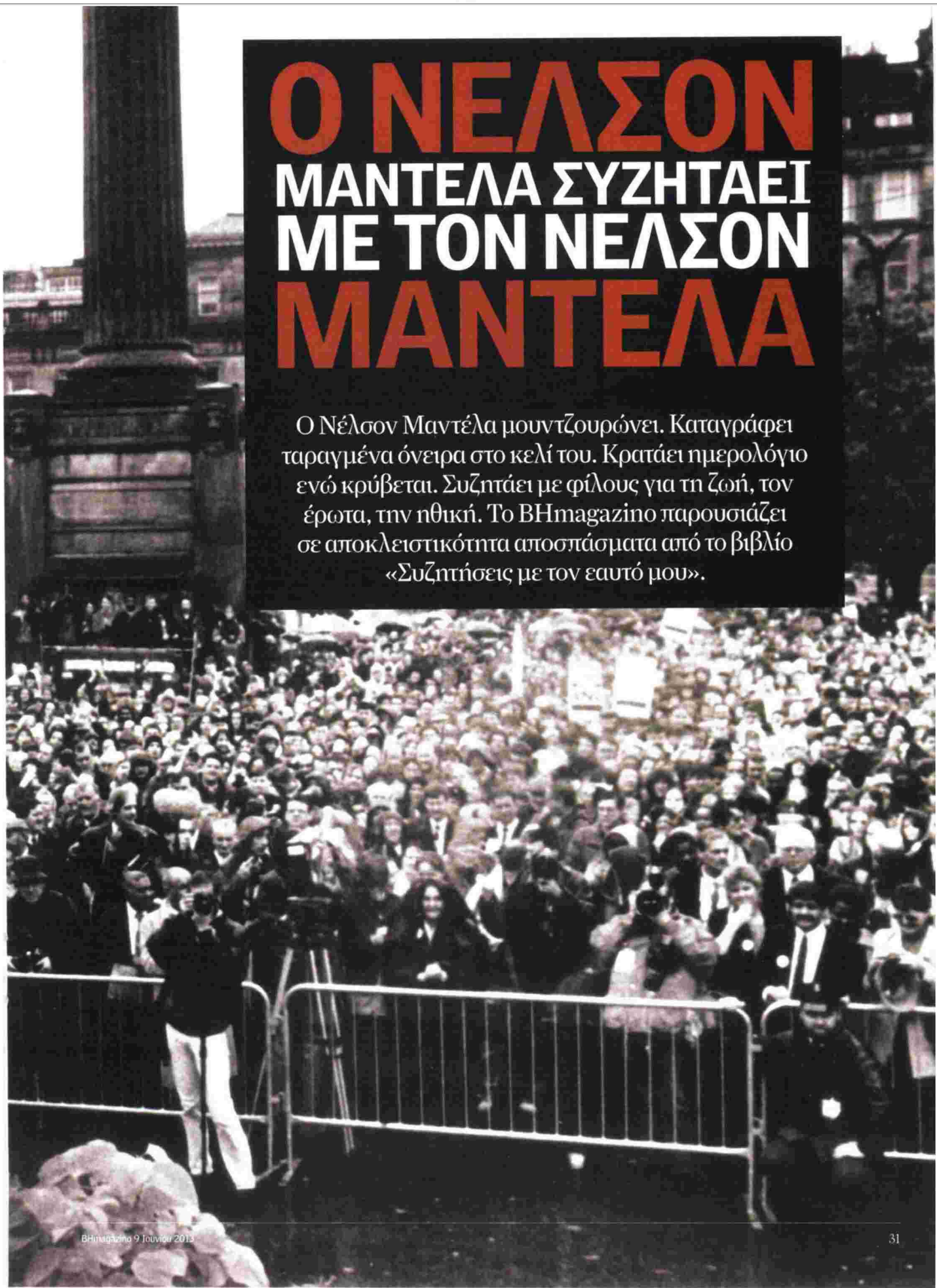

30

ΒΗΜΑgazino 9 Ιουνίου 2013

Ο ΝΕΛΣΟΝ ΜΑΝΤΕΛΑ ΣΥΖΗΤΑΕΙ ΜΕ ΤΟΝ ΝΕΛΣΟΝ ΜΑΝΤΕΛΑ

Ο Νέλσον Μαντέλα μουντζουρώνει. Καταγράφει ταραγμένα όνειρα στο κελί του. Κρατάει ημερολόγιο ενώ κρύβεται. Συζητάει με φίλους για τη ζωή, τον έρωτα, την ηθική. Το ΒΗMagazino παρουσιάζει σε αποκλειστικότητα αποσπάσματα από το βιβλίο «Συζητήσεις με τον εαυτό μου».

ΒΗMagazino 9 Ιουνίου 2013

31

ΙΣΤΟΡΙΑ

Πορεία προς την ελευθερία
Φεβρουάριος 1990. Ο Νέλσον Μαντέλα αποφυλακίζεται, έπειτα από 27 έτη εγκλεισμού σε διάφορες φυλακές της Νότιας Αφρικής.

«Τακτικές»

«Η νίκη, όταν ο σκοπός είναι σπουδαίος, δεν ορίζεται μονάχα από την επίτευξη του τελικού στόχου. Θρίαμβος είναι επίσης και το να ανταποκριθείς στις προσδοκίες στη ζωή σου». *Από επιστολή προς τον αιδεσιμότατο Φρανκ Τσικάνε, με ημερομηνία 21 Αυγούστου 1989.*

«Τα ιδανικά στα οποία πιστεύουμε, τα πιο τρυφερά μας όνειρα και οι πιο διακαείς πόθοι μας μπορεί να μην υλοποιηθούν στη διάρκεια της ζωής μας. Αλλά αυτό δεν έχει σημασία. Η γνώση ότι στην εποχή σου έκανες το καθήκον σου και ανταποκρίθηκες στις προσδοκίες των συνανθρώπων σου είναι από μόνη της ικανοποιητική εμπειρία και θαυμάσιο επίτευγμα». *Από επιστολή προς την ακτιβίστρια κατά του apartheid και ηγέτιδα του Black Sash, μιας οργάνωσης λευκών γυναικών κατά του apartheid, Σίνα Ντάνκαν, με ημερομηνία 1η Απριλίου 1985. Ο Μαντέλα της έγραψε αυτό το γράμμα στη 13η επέτειο της ίδρυσης του Black Sash.*

«Γνωρίζω επίσης τις τεράστιες προσπάθειες που έχουν γίνει εδώ και στο εξωτερικό για την αποφυλάκιση τη δική μου και άλλων πολιτικών κρατουμένων, μια εκστρατεία που μας έχει δώσει πολλή έμπνευση και μας έχει δείξει ότι έχουμε εκατοντάδες χιλιάδες φίλους. Εκτός από τη στοργή της γυναίκας μου και συνολικά της οικογένειάς μου, λίγα πράγματα με έχουν εμπνεύσει περισσότερο από τη γνώση ότι, παρά τα όσα κάνει ο εχθρός για να μας απομονώσει και να μας δυσφημίσει, υπάρχουν παντού άνθρωποι που δεν μας ξεχνούν ποτέ. Όμως γνωρίζουμε τον εχθρό πολύ καλά – θα ήθελαν να μας αποφυλακίσουν όντας αυτοί οι δυνατοί και όχι οι αδύναμοι, αλλά αυτή είναι μια ευκαιρία που έχει χαθεί διαπαντός. Οση δύναμη κι αν μας δίνει η γνώση ότι οι φίλοι μας επιμένουν να αποφυλακιστούμε, μια ρεαλιστική προσέγγιση δείχνει ξεκάθαρα ότι πρέπει να αποκλείσουμε εντελώς την πιθανότητα να στεφθεί με επιτυχία μια τέτοια αξίωση. Όμως είμαι πολύ αισιόδοξος – ακόμα και πίσω από τους τοίχους της φυλακής μπορώ να δω τα βαριά σύννεφα και τον γαλάζιο ουρανό μέχρι τον ορίζοντα – ότι, όσο εσφαλμένοι κι αν υπήρξαν οι υπολογισμοί μας κι όσες δυσκο-

λίες κι αν μας περιμένουν ακόμα, στη ζωή μου θα ξαναβγώ έξω στη λιακάδα και θα περπατήσω με σταθερό βήμα, καθώς η αποφυλάκισή μας θα έρθει μέσω της ισχύος της οργάνωσης και της αποφασιστικότητας του λαού μας».

Από την ανέκδοτη αυτοβιογραφία που έγραψε στη φυλακή.

«Όμως οφείλω να πω ότι μου προκαλεί μεγάλη ανησυχία το να κάθεται κανείς αμέτοχος και να είναι απλός θεατής στην τραγική αναταραχή που διχάζει τη χώρα μας και που γεννάει τόσο επικίνδυνα πάθη. Οι μέρες που τα έθνη θα μετατρέψουν τρανούς στρατούς σε ισχυρά κινήματα ειρήνης μπορεί κάλλιστα να απέχουν πολλά χρόνια ακόμα. Αλλά το γεγονός ότι σήμερα υπάρχουν παγκόσμιοι οργανισμοί, κυβερνήσεις, ηγέτες κρατών, ισχυρές ομάδες και άτομα που αγωνίζονται ευσυνειδητά και θαρρετά για την παγκόσμια ειρήνη είναι πηγή αληθινής ελπίδας».

Από επιστολή προς τον λόρδο Νικόλαο Μπέδελ, με ημερομηνία 4 Ιουνίου 1986. Ο Μπέδελ ήταν πολιτικός, ιστορικός και ακτιβιστής υπέρ των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Μέλος του ευρωπαϊκού και του βρετανικού κοινοβουλίου. Επισκέφθηκε τον Μαντέλα στη φυλακή Πόλομουρ (Πόλομορ) το 1985.

«Από κουνάβι, θαύμα»

«Δεν υποτιμάμε τον εχθρό. Και σε προηγούμενες συγκρούσεις έχει αγωνιστεί με θάρρος ενάντια σε δυνάμεις που υπερτερούσαν και έχει κερδίσει τον θαυμασμό όλων. Όμως τότε είχε κάτι να υπερασπιστεί – την ανεξαρτησία του. Τώρα οι ρόλοι έχουν αντιστραφεί – αποτελεί τη δυναστική μειονότητα που δεν έχει καμία αριθ-

μητική υπεροχή εδώ στην πατρίδα και είναι απομονωμένη από ολόκληρο τον κόσμο. Και το αποτέλεσμα της σύγκρουσης θα είναι σίγουρα διαφορετικό. Ο τροχός της ζωής είναι εκεί, και οι εθνικοί ήρωες σε όλη μας την ιστορία, από τον Αουτσουμάγιο 1 ως τον (φύλαρχο Αλμπερτ) Λουτούλι, μαζί με τον λαό της χώρας μας τον σπρώχνουν πάνω από τρεις αιώνες.

Έχει φράξει από ξεραμένο κερύ και σκουριά, αλλά καταφέραμε να τον κάνουμε να τρίζει και να μετακινηθεί, και ζούμε με την ελπίδα και την πεποίθηση ότι κάποια μέρα θα μπορέσουμε να τον σπρώξουμε σε μια πλήρη περιστροφή, ώστε οι ευνοημένοι να πέσουν και οι καταφρονεμένοι να ευνοηθούν, όχι – ώστε όλοι οι άνθρωποι –, οι ευνοημένοι και οι άθλιοι της Γης να ζήσουν σαν ίσοι».

Από την ανέκδοτη αυτοβιογραφία που έγραψε στη φυλακή.

«**Στένγκελ:** Μερικές φορές σάς κριτικάρουν επειδή ως ομιλητής δεν ξεσηκώνετε ιδιαίτερα το πλήθος.

Μαντέλα: Λοιπόν, μέσα σε τέτοιο κλίμα, όταν προσπαθούμε να φτάσουμε σε συμβιβασμό μέσα από διαπραγματεύσεις, δεν χρειάζονται δημεγερτικές ομιλίες. Θέλεις να συζητήσεις με νηφαλιότητα τα προβλήματα, γιατί ο κόσμος θέλει να μάθει πώς συμπεριφέρεσαι και πώς εκφράζεσαι ώστε να πάρει μια ιδέα για το πώς χειρίζεσαι τα σημαντικά θέματα στην πορεία των διαπραγματεύσεων. Οι μάζες θέλουν να βλέπουν κάποιον που είναι υπεύθυνος και μιλά με υπεύθυνο τρόπο. Τους αρέσει αυτό, οπότε αποφεύγω τους δημεγερτικούς λόγους. Δεν θέλω να υποδαυλώσω το πλήθος. Θέλω το πλήθος να καταλάβει τι κάνουμε και θέλω να τους ενσταλάξω ένα πνεύμα συμφιλίωσης. »

ΙΣΤΟΡΙΑ

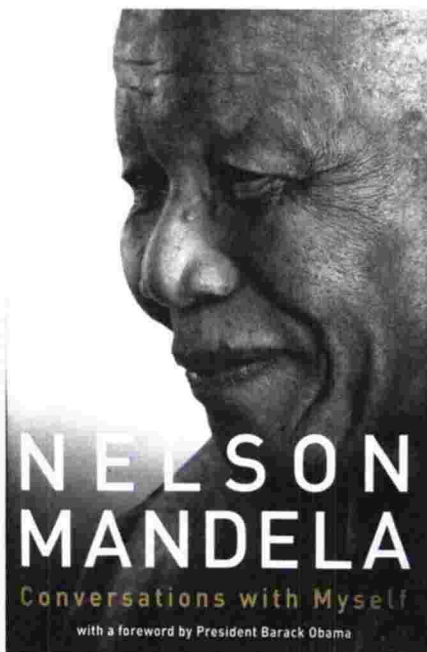
Στένγκελ: Θα λέγατε ότι το στυλ των ομιλιών σας ήταν διαφορετικό παλαιότερα, πριν πάτε στη φυλακή;

Μαντέλα: Λοιπόν, οπωσδήποτε έχω μαλακώσει - νεαρός, ξέρεις, ήμουν πολύ ακραίος και χρησιμοποιούσα πομπώδη γλώσσα και τα έβαζα με όλους. Αλλά τώρα, καταλαβαίνεις, πρέπει να κυβερνήσω και... Ο δημεγερτικός λόγος δεν αρμόζει...».

Συζήτηση με τον Ρίτσαρντ Στένγκελ για το ύφος του στις ομιλίες.

«Η ηλικία και το συντηρητικό πολιτιστικό μου υπόβαθρο με δυσκολεύουν να συζητώ τόσο προσωπικά συναισθήματα δημοσίως. Πόσω μάλλον όταν η ερώτηση προέρχεται από μια νεαρή τόσο μικρή, που θα μπορούσε να είναι εγγονή μου. Θα μπορούσαμε να πούμε πως, αν επιχειρούσαμε να δώσουμε έναν ορισμό που θα διέφερε από αυτούς που βρίσκουμε στα απλά λεξικά, έχοντας μάλιστα υπόψη τους σημαντικότερους πολιτισμούς του κόσμου, θα βλέπαμε ότι ο κάθε άνθρωπος θα έδινε τον δικό του ορισμό. Πιστεύω ότι ο μέσος άνθρωπος ζει την

ικανοποίηση και την ευτυχία του συναισθηματικού δεσίσματος στον μέγιστο βαθμό όταν είναι ερωτευμένος... Πολλοί μάλλον θα εκπλαγούν όταν ανακαλύψουν πόσο τρομερά αδαής είμαι από απλά πράγματα που ο μέσος άνθρωπος θεωρεί δεδομένα. Γεννημένος και αναθρεμμένος σε αγροτικό περιβάλλον, από γονείς που δεν ήξεραν ούτε να γράφουν ούτε να διαβάζουν, δεν είχα ακούσει ποτέ για τη γιορτή του Αγίου Βαλεντίνου. Μετακομίζοντας κανείς στα αστικά κέντρα, έμπλεκε σταδιακά με την πολιτική και δεν έμενε περιθώριο να ενημερωθεί για τέτοια ζητήματα. Μόνο τα τελευταία πέντε χρόνια πή-

Απομνημονεύματα

Το βιβλίο «Συζητήσεις με τον εαυτό μου» θα κυκλοφορήσει στα ελληνικά από τις εκδόσεις Πατάκη.

ρα κάρτες και δώρα για του Αγίου Βαλεντίνου. Ομως, όπως είναι φυσικό, αρχίζει να τρέφει κανείς τεράστιο σεβασμό για όσους προσφέρουν ανώνυμα ευτυχία στους άλλους, μακριά από τα φώτα. Δυστυχώς το πιεσμένο πρόγραμμά μου δεν μου επιτρέπει να βρω χρόνο να γιορτάσω τη γιορτή του Αγίου Βαλεντίνου ούτε σήμερα ούτε στο μέλλον. Πολλοί από τη σημερινή νέα γενιά είναι ανεξάρτητοι και καθαροί στοχαστές με δικές τους αξίες. Θα ήταν πολύ προσητάς για έναν 78χρονο να τους δώσει συμβουλές πώς να χειριστούν τις σχέσεις τους. Επιπλέον, δεν είναι θέμα (συμβουλής), αλλά κοινωνικών συνθηκών. Αν δοθούν στη νεότερη γενιά ευκαιρίες να μορφωθεί και να βελτιώσει τη ζωή της, θα λάμψει μέσα στην πληρότητά της. Θεωρώ ότι άνθρωποι που πιστεύουν στις ίδιες αξίες, που μοιράζονται ένα κοινό όραμα και που αποδέχονται την ακεραιότητα του άλλου μάλλον έχουν θέσει τις βάσεις για μια καλή σχέση. Ομως σε αυτό θα υπάρχουν πάντα πολλές σημαντικές εξαιρέσεις».

Από προσωπικό έγγραφο - πρόχειρες σημειώσεις σχετικά με την Ημέρα του Αγίου Βαλεντίνου, απαντώντας στην ερώτηση μιας μαθήτριας τι σημαίνει για τον ίδιο αυτή η γιορτή. ●

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΕΚΔΟΤΗ ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΤΗΣ ΑΥΤΟΒΙΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΟΥ

«Οι ηγέτες αναγνωρίζουν πλήρως ότι η εποικοδομητική κριτική μέσα στη δομή μιας οργάνωσης, όσο δριμύεια κι αν είναι, αποτελεί μία από τις πλέον αποτελεσματικές μεθόδους αντιμετώπισης των εσωτερικών προβλημάτων και εξασφάλισης ότι οι απόψεις κάθε συντρόφου εξετάζονται προσεκτικά, ότι για να εκφράζει ένας σύντροφος ελεύθερα την άποψή του πρέπει να μην υπάρχει ο φόβος της περιθωριοποίησης ή, ακόμα χειρότερα, της τιμωρίας. Είναι σοβαρό σφάλμα κάθε ηγέτη να είναι υπερευαίσθητος στην κριτική, να συμμετέχει σε συζητήσεις σαν να είναι διευθυντής σχολείου που μιλάει σε λιγότερο ενημερωμένους και άπειρους μαθητές. Ο ηγέτης θα πρέπει να ενθαρρύνει και να δέχεται με ευχαρίστηση την ελεύθερη και αδέσμευτη ανταλλαγή απόψεων. Ομως κανένας δεν θα πρέπει ποτέ να αμφισβητεί την ειλικρίνεια ενός άλλου συντρόφου, είτε πρόκειται για ηγέτη είτε για απλό μέλος».

«Δεν θα πρέπει ποτέ να ξεχνάμε ότι ο κύριος

σκοπός σε μια συζήτηση, μέσα και έξω από τις οργανώσεις, σε πολιτικές συγκεντρώσεις, στο Κοινοβούλιο και σε άλλες κυβερνητικές δομές είναι ότι θα πρέπει να βγούμε από τη συζήτηση, όσο έντονος κι αν είναι οι διαφορές μας, πιο δυνατοί, πιο κοντά και πιο ενωμένοι και σίγουροι από ποτέ. Η απάλειψη των διαφορών και της αμοιβαίας καχυποψίας εντός της οργάνωσης, ανάμεσα στην οργάνωση και στους αντιπάλους της, όπως και η πλήρης προσήλωση στην εφαρμογή της βασικής πολιτικής της οργάνωσης θα πρέπει να είναι πάντοτε οι αρχές που μας καθοδηγούν».

«Οι καλοί ηγέτες αντιλαμβάνονται πλήρως ότι η απαλοιφή των εντάσεων στην κοινωνία, όποιας φύσεως κι αν είναι αυτές, φέρνει στο προσκήνιο τους δημιουργικούς στοχαστές, εξασφαλίζοντας το ιδανικό περιβάλλον ώστε άντρες και γυναίκες με όραμα να επηρεάσουν την κοινωνία. Οι εξτρεμιστές, από την άλλη, ευδοκούν στις εντάσεις και στην αμοιβαία καχυποψία. Η καθα-

ρή σκέψη και ο καλός σχεδιασμός δεν υπήρχαν ποτέ στο οπλοστάσιό τους».

«Το καθεστώς του απαρτχάιντ δυσφημούσε την έννομη τάξη. Τα ανθρώπινα δικαιώματα της πλειονότητας του πληθυσμού καταπατούνταν ανηλεώς, άνθρωποι φυλακίζονταν χωρίς δίκη, πολιτικοί ακτιβιστές βασανίζονταν και δολοφονούνταν, οι δικαστές του Εφετείου που ήταν ανεξάρτητοι και έβγαζαν αποφάσεις κατά του καθεστώτος επικρίνονταν ανοιχτά και το δικαστικό σώμα ήταν γεμάτο συντηρητικούς δικηγόρους. Η αστυνομία, ιδιαίτερα ο κλάδος της Ασφάλειας, ήταν κράτος εν κράτει. Εξαιτίας αυτής της χυδαίας πρακτικής και βάσει των πεποιθήσεών μου, εκμεταλλεύτηκα κάθε δυνατή ευκαιρία να προωθήσω τον σεβασμό για τον νόμο και το δικαστικό σώμα... Στη νέα Ν.Α. δεν είναι κανείς, ούτε καν ο πρόεδρος, υπεράνω του νόμου... Η ισονομία γενικότερα και το δικαστικό σώμα ειδικότερα θα πρέπει να είναι σεβαστά».